Torstai 16. tammikuuta 2020

P9_TA(2020)0014

Käynnissä olevat SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaiset Puolaa ja Unkaria koskevat kuulemiset

Euroopan parlamentin päätöslauselma 16. tammikuuta 2020 käynnissä olevista SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaisista Puolaa ja Unkaria koskevista kuulemisista (2020/2513(RSP))

(2021/C 270/10)

Euroopan parlamentti, joka

— ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 2 artiklan ja 7 artiklan 1 kohdan,

— ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan,

— ottaa huomioon 12. syyskuuta 2018 antamansa päätöslauselman ehdotuksesta, jolla neuvostoa pyydetään toteamaan SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan nojalla, onko olemassa selvä vaara, että Unkari loukkaa vakavasti unionin perustana olevia arvoja ([1]),

— ottaa huomioon komission 20. joulukuuta 2017 antaman, SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaisen perustellun ehdotuksen oikeusvaltioperiaatteen noudattamisesta Puolassa – ehdotus neuvoston päätökseksi sen toteamisesta, että on olemassa selvä vaara, että Puolan tasavalta loukkaa vakavasti oikeusvaltioperiaatetta (COM(2017)0835),

— ottaa huomioon 1. maaliskuuta 2018 antamansa päätöslauselman komission päätöksestä käynnistää SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukainen menettely Puolan tilanteen johdosta ([2]),

— ottaa huomioon 14. marraskuuta 2019 antamansa päätöslauselman seksuaalikasvatuksen kriminalisoinnista Puolassa ([3]),

— ottaa huomioon 18. joulukuuta 2019 antamansa päätöslauselman hlbti-henkilöihin kohdistuvasta julkisesta syrjinnästä ja vihapuheesta, mukaan lukien hlbti-vapaat alueet ([4]),

— ottaa huomioon 16. tammikuuta 2019 antamansa päätöslauselman perusoikeuksien tilanteesta Euroopan unionissa vuonna 2017 ([5]),

— ottaa huomioon 25. lokakuuta 2016 antamansa päätöslauselman suosituksista komissiolle demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia koskevan EU:n järjestelmän perustamisesta ([6]),

— ottaa huomioon 4. huhtikuuta 2019 antamansa lainsäädäntöpäätöslauselman ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi unionin talousarvion suojaamisesta tilanteissa, joissa oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen jäsenvaltioissa kohdistuu yleisiä puutteita ([7]),

— ottaa huomioon Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön,

([1]) EUVL C 433, 23.12.2019, s. 66.
([2]) EUVL C 129, 5.4.2019, s. 13.
([3]) Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2019)0058.
([4]) Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2019)0101.
([5]) Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2019)0032.
([6]) EUVL C 215, 19.6.2018, s. 162.
([7]) Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2019)0349.

Torstai 16. tammikuuta 2020

— ottaa huomioon SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen kuulemisten yleiset järjestelyt, jotka neuvosto hyväksyi 18. heinäkuuta 2019,

— ottaa huomioon, että Puolan parlamentin alahuone hyväksyi 20. joulukuuta 2019 lakiehdotuksen, jolla tehtiin muutoksia yleisiä tuomioistuimia koskevaan säädökseen, korkeinta oikeutta koskevaan säädökseen sekä tiettyihin muihin säädöksiin, ja panee merkille Puolan senaatin Venetsian komissiolle esittämän pyynnön antaa kiireellinen lausunto tästä lakiehdotuksesta,

— ottaa huomioon työjärjestyksen 132 artiklan 2 kohdan,

A. ottaa huomioon, että unionin perustana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina, kuten SEU-sopimuksen 2 artiklassa määrätään ja Euroopan unionin perusoikeuskirjassa ja kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa todetaan; ottaa huomioon, että nämä jäsenvaltioille yhteiset arvot, jotka kaikki jäsenvaltiot ovat vapaasti hyväksyneet, muodostavat unionissa asuvien henkilöiden oikeuksien perustan;

B. toteaa, että mikä tahansa SEU-sopimuksen 2 artiklassa vahvistettujen arvojen vakavaa loukkaamista jäsenvaltiossa koskeva selvä vaara ei koske ainoastaan yksittäistä jäsenvaltiota, jossa vaara on olemassa, vaan se vaikuttaa myös muihin jäsenvaltioihin, niiden keskinäiseen luottamukseen sekä unionin ja sen kansalaisten unionin oikeuden mukaisten oikeuksien koko luonteeseen;

C. katsoo, että SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohta muodostaa ennaltaehkäisevän vaiheen, jossa unioni valtuutetaan toteuttamaan toimia, kun on olemassa selvä vaara, että yhteisiä arvoja loukataan vakavasti; toteaa, että ennaltaehkäiseviin toimiin kuuluu vuoropuhelun käyminen asianomaisen jäsenvaltion kanssa ja että niiden tavoitteena on välttää mahdolliset seuraamukset;

D. toteaa, että komissio ja parlamentti käynnistivät SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan soveltamisen Puolan ja Unkarin tapauksissa todettuaan, että on olemassa selvä vaara, että unionin perustana olevia arvoja loukataan vakavasti;

E. ottaa huomioon, että neuvosto on tähän mennessä järjestänyt yleisten asioiden neuvostossa kolme kuulemista Puolan kanssa ja kaksi kuulemista Unkarin kanssa;

F. ottaa huomioon, että puheenjohtajavaltio Suomi pyysi 11. joulukuuta 2019 kirjallista selvitystä erään Unkarin valtuuskunnan virkamiehen väitetystä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 339 artiklan ja kokousten luottamuksellisuutta koskevan neuvoston työjärjestyksen 6 artiklan 1 kohdan rikkomisesta;

1. panee merkille kuulemiset, jotka neuvosto on järjestänyt SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan nojalla vastauksena yhteisiin eurooppalaisiin arvoihin Puolassa ja Unkarissa kohdistuviin uhkiin; panee huolestuneena merkille, että kuulemisia ei järjestetä säännöllisesti, jäsennellysti ja avoimesti; kehottaa puheenjohtajavaltio Kroatiaa ja muita tulevia puheenjohtajavaltioita järjestämään kuulemisia säännöllisesti; korostaa, että kuulemisten on oltava objektiivisia, tosiasioihin perustuvia ja avoimia ja että asianomaisten jäsenvaltioiden on tehtävä vilpitöntä yhteistyötä koko prosessin ajan SEU-sopimuksen 4 artiklan 3 kohdassa vahvistetun vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti; suosittelee, että neuvosto antaa kuulemisten jatkotoimena konkreettisia suosituksia kyseisille jäsenvaltioille SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti sekä ilmoittaa määräajat näiden suositusten täytäntöönpanolle; huomauttaa, että jäsenvaltioiden keskinäinen luottamus voidaan palauttaa vasta, kun SEU-sopimuksen 2 artiklassa vahvistettujen arvojen kunnioittaminen on varmistettu, ja kehottaa neuvostoa toimimaan tämänsuuntaisesti; kehottaa jäsenvaltioita kunnioittamaan unionin oikeuden ensisijaisuutta;

2. ilmaisee syvän huolensa siitä, että SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen kuulemisten yleiset järjestelyt eivät takaa parlamentille perustellun ehdotuksen esittämisessä samaa kohtelua kuin komissiolle ja jäsenvaltioiden yhdelle kolmasosalle; muistuttaa, että SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdassa määrätään jäsenvaltioiden yhdelle kolmasosalle, parlamentille ja komissiolle yhtäläiset oikeudet ja menettelyllinen asema menettelyn aloittamisessa; suhtautuu myönteisesti puheenjohtajavaltio Suomen pyrkimyksiin käydä epävirallista vuoropuhelua parlamentin kanssa mutta katsoo, että epävirallinen vuoropuhelu ei voi korvata perustellun ehdotuksen virallista esittämistä neuvostossa; korostaa, että parlamentin kutsuminen viralliseen neuvoston kokoukseen olisi edelleen toteutettava aloiteoikeuden ja SEU-sopimuksen 4 artiklan 3 kohdassa vahvistetun toimielinten välisen vilpittömän yhteistyön periaatteen perusteella; kehottaa jälleen neuvostoa pitämään parlamentin viipymättä ja kaikilta osin ajan tasalla menettelyn kaikissa vaiheissa;

3. pitää valitettavana, että kuulemiset eivät ole vielä johtaneet siihen, että kyseiset kaksi jäsenvaltiota olisivat edistyneet merkittävästi SEU-sopimuksen 2 artiklassa tarkoitettujen arvojen vakavan loukkaamisen selvän vaaran korjaamisessa; panee huolestuneena merkille, että komission ja kansainvälisten elinten, kuten YK:n, Etyjin ja Euroopan neuvoston, raportit ja lausunnot osoittavat, että sekä Puolan että Unkarin tilanne on heikentynyt SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan soveltamisen aloittamisen jälkeen; huomauttaa, että neuvoston epäonnistuminen SEU-sopimuksen 7 artiklan tehokkaassa soveltamisessa heikentää edelleen yhteisten eurooppalaisten arvojen koskemattomuutta, keskinäistä luottamusta ja koko unionin uskottavuutta; vahvistaa kantansa, jonka se esitti komission ehdotukseen SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan käynnistämisestä Puolan tilanteen johdosta ja myös omassa ehdotuksessaan, jolla neuvostoa pyydetään toteamaan SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan nojalla, onko olemassa selvä vaara, että Unkari loukkaa vakavasti unionin perustana olevia arvoja; kehottaa siksi neuvostoa varmistamaan, että SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaisissa kuulemisissa käsitellään myös uutta kehitystä ja arvioidaan oikeuslaitoksen riippumattomuuden, sananvapauden, myös tiedotusvälineiden vapauden, taiteen ja tutkimuksen vapauden, yhdistymisvapauden ja yhdenvertaista kohtelua koskevan oikeuden loukkaamiseen liittyviä vaaroja; kehottaa komissiota hyödyntämään käytettävissä olevia välineitä täysimääräisesti, jotta voidaan puuttua selvään vaaraan, että Puola ja Unkari loukkaavat vakavasti unionin perustana olevia arvoja, ja käyttämään erityisesti nopeutettuja rikkomusmenettelyjä ja välitoimia koskevia hakemuksia unionin tuomioistuimessa;

4. panee merkille, että oikeusvaltioperiaatetta Puolassa koskevan komission perustellun ehdotuksen soveltamisala on rajallinen; kehottaa neuvostoa tutkimaan, miten käynnissä olevien kuulemisten yhteydessä voidaan käsitellä väitteitä, jotka koskevat Puolassa tapahtuneita perusoikeuksien loukkauksia;

5. katsoo, että viimeisimmät tapahtumat käynnissä olevissa 7 artiklan 1 kohdan mukaisissa kuulemisissa korostavat jälleen, että on välittömästi otettava käyttöön parlamentin ehdottama demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia koskeva EU:n mekanismi toimielinten välisenä sopimuksena, joka sisältää vuotuisen, näyttöön perustuvan, riippumattoman ja syrjimättömän arvioinnin, jossa arvioidaan tasapuolisesti kaikkia EU:n jäsenvaltioita siinä, kuinka ne noudattavat SEU-sopimuksen 2 artiklassa vahvistettuja arvoja, sekä annetaan maakohtaisia suosituksia, jonka jälkeen käydään parlamenttien välinen keskustelu; toteaa, että mekanismiin olisi sisällyttävä myös pysyvä demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia koskeva toimintapoliittinen sykli unionin toimielimissä; kehottaa tässä yhteydessä komissiota ja neuvostoa aloittamaan viipymättä neuvottelut parlamentin kanssa toimielinten välisestä sopimuksesta SEUT-sopimuksen 295 artiklan mukaisesti; toistaa, että mekanismin on täydennettävä ja vahvistettava SEU-sopimuksen 7 artiklan mukaisia meneillään olevia ja tulevia menettelyjä sen sijaan, että se korvaisi ne;

6. vahvistaa kantansa, joka koskee ehdotusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi unionin talousarvion suojaamisesta tilanteissa, joissa oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen jäsenvaltioissa kohdistuu yleisiä puutteita, ja kehottaa neuvostoa aloittamaan toimielinten väliset neuvottelut mahdollisimman pian;

7. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman komissiolle ja neuvostolle, Puolan ja Unkarin presidenteille, hallituksille ja parlamenteille sekä jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille.